

האם המדינה מפקירה את יישובי עוטף עזה?

מאת: ד"ר עודד עמיחי, 7.12.2010

ראשי היישובים בעוטף עזה עתרו לבג"ץ לאחר שהתברר להם שמערכת הביטחון לא מתכוונת להציב את מערכת "כיפת ברזל" באזור, למרות הבטחות מפורשות שניתנו להם. תשובת המדינה לבג"ץ הייתה "לא הבטחנו". אלון שוסטר כינה זאת "חוצפה". פרופ' זאב צחור כינה זאת "הונאה". מה מסתתר מאחורי תשובת המדינה לבג"ץ?

באגרת לחברים (19.11.2010) כותב אלון שוסטר, ראש המועצה האזורית שער הנגב: ... "בתשובתה לעתירתנו בנושא 'כיפת ברזל', אומרת פרקליטות המדינה: 'לא הבטחנו'. תגובתנו, שתוגש בראשית השבוע הבא, תכריז שאין גבול לחוצפה - כיצד החלטות ממשלה, (החקוקות בסלע אתר הממשלה ושמצוטטות מפיו של ראש הממשלה וחברי הממשלה), שאומרות במפורש כי המערכת מיועדת להגן על תושבי עוטף עזה הופכות פתאום לחסרות משמעות, זאת בשעה שאין כל שינוי בהערכת האיום המהותי"...

פרופ' זאב צחור, נשיא מכללת ספיר שבנגב, פרסם מאמר בידיעות אחרונות (23.11.10), בו הוא כותב: ... "ראשי הרשויות באזור... פנו בעתירה משותפת לבג"ץ, בתביעה מהממשלה לממש את ההבטחה ולפרוס את הסוללות בשטח. תשובת פרקליטות המדינה היא: 'לא הבטחנו'. אני מבקש להעיד: הייתה הבטחה שלטונית. שמעתי במו אוזניי, מקרוב, הבטחה מפי ראש הממשלה... את תשובת הפרקליטות לבג"ץ הוא (אלון שוסטר, ע.ע.) מכנה 'חוצפה'. מילה מדויקת יותר היא הונאה".

על מילים אלו אפשר לומר לשניהם – ברוכים הבאים. אני וחבריי, מעמותת "מגן לעורף" מתריעים כבר שנים רבות ממחדל הולך וגובר של הפקרת העורף לירי רקטי. אנחנו גם אלה שחשפנו את העובדה ש"כיפת ברזל" לא תוכל להגן על היישובים בעוטף עזה, למרות שבצדק טוענים השניים שלכך היא יועדה כביכול.

איום הטילים חורג מגבולות עוטף עזה. ראש אמ"ן, האלוף עמוס ידלין, הזהיר בתחילת חודש נובמבר 2010, בפגישת הפרידה שלו מוועדת חוץ וביטחון, מההשלכות שיהיו לאיום הרקטי על ישראל, תוך ציון הקושי הצפוי לח"א לטוס בחופשיות בשמי לבנון, עקב התעצמות נשק הנ"מ שמסופק לסוריה ועובר לחיזבאללה. הוא חזר על דבריו אלה גם בישיבת הפרידה מהממשלה.

מומחים לטילים מאשרים גם את מה שהזהרנו כבר לפני שנים אחדות כי באזור יימצאו וכבר נמצאות רקטות מדויקות וזולות כדוגמת אם-600 או אפ-110, שהפיזור הממוצע שלהם יכול להיות פחות מ-100 מטרים. ההשלכה לכך היא

קריסת הפתרון (שלא היה פתרון מעולם) של ה"ירי הסלקטיבי" – יירוט רק אותן רקטות שפוגעות באזורים מיושבים. משמעות הדבר היא הפיכת הפתרון של יירוט הרקטות באמצעות טילים יקרים לפרוהיביטיבי. מעולם לא יהיו בידנו המשאבים ליצור כמויות טילי הגנה יקרים כנגד הרקטות הזולות של החמאס, החיזבאללה וסוריה בחסות איראן.

הסיבה למניעת פריסת מערכת "כיפת ברזל" להגנת היישובים בעוטף עזה מורכבת יותר ממה שמסתבר מהתגובה העמומה של מערכת הביטחון לעתירה לבג"ץ.

לכל טיל הגנה יש טווח מינימום שמתחתו הוא לא מסוגל לתפקד. טווח המינימום הזה נגזר בין השאר ממהירות האיום. מערכת הביטחון אימצה לגבי "כיפת ברזל" (בחוכמה ראויה לשבח) את הערך של 4.5 ק"מ (שנגזר מביצועי קסאם-1, שכמעט ואינו כבר בשימוש), ומתעלמת מהעובדה היסודית שטווח מינימום זה הוא הרבה יותר גדול ויכול במקרים שהצבענו עליהם להגיע ליותר מכ-15-10 ק"מ. "כיפת ברזל" לא מסוגלת להגן על יישובי עוטף עזה, זוהי אמת מקצועית ששום פלפולי מילים לא ישנו אותה.

לכל טיל הגנה יש גם טווח מכסימום, כאשר איום שישוגר מטווח גדול יותר, יגיע לטווח פעולתו של הטיל המגן ("כיפת ברזל" במקרה זה) במהירות גבוהה מדי, ויירוטו לא יהיה אפשרי. מערכת הביטחון דבקה בערך של 70 ק"מ, לטווח המכסימלי של שיגור האיום, שמעליו "כיפת ברזל" לא תהיה יעילה. מומחים אחרים מציינים טווח קצר יותר (40 ק"מ).

בעיה נוספת היא השטח עליו טיל ההגנה יכול להגן (עקבת ההגנה). עקבת ההגנה של "כיפת ברזל" קטנה מאד (הערכים ידועים ואף פורסמו ע"י רפאל), דבר שיצריך פריסה של סוללות רבות של כיפת ברזל, וצידוד כל סוללה במספיק טילים, משימה יקרה, שלא תתבצע לעולם.

הטווחים הספציפיים (מינימום ומכסימום) אינם חשובים לצורך דיונו, חשוב העיקרון, לפיו טילי הגנה יעילים רק ברצועה צרה של טווחים (בין הטווח המינימלי למכסימלי). נובע מכך שלהגנת נקודה אסטרטגית בעלת ערך, גם בטווחים החורגים בהרבה מאלה בהם מאוימים יישובי עזה, ייאלץ צה"ל להציב באותה נקודה מגוון של טילי יירוט (שהרי אין הוא יכול לדעת מראש מהיכן ישוגר האיום) – כיפת ברזל, שרביט קסמים (שפיתוחו טרם הסתיים), פטרויט-3, חץ-2, חץ-3 (לכשפיתוחו יושלם). זהו תרחיש חסר הגיון שאינו בר ביצוע, לא טכנית ולא כלכלית. לצה"ל מגיע צל"ש על שהוא נמנע מליישם תרחיש הגנה הזוי זה.

הפתרון גם אינו מצוי במיגון, כפי שראשי היישובים בעוטף עזה מנסים לקדם. ברור שצריך למגן מבני ציבור כמו בתי חולים, בתי ספר, גני ילדים וכו', לא זו הדילמה. יעילות המיגון מוגבלת, היא אינה מיועדת להגנה מפגיעה ישירה אלא נגד רסיסים בלבד. גם אי אפשר למגן נגד פגיעה ישירה, כי כנגד איזה רש"ק נמגן את המבנים בעוטף עזה, 5 ק"ג? מהר יופיע רש"ק של 10 ק"ג. נמגן נגד 10 ק"ג, יופיע רש"ק של 20 ק"ג (ואלה כבר נמצאים בשטח), אין לדבר סוף. הוא הדין בטווח הרקטות. נמגן רצועה של 4.5 ק"מ, כאשר אין הגנה מפני רקטות קיימות בטווחים גדולים בהרבה? מיגון גם לא ימנע נזק לסביבה ויגרום לשיבוש אורחות החיים. במשוואה של הרחבת המיגון מול העצמת כוח ההרס של התוקפן תהיה ידו של המגן תמיד על התחתונה. גם אין להעלות על הדעת שהתושבים יוכרחו להימצא כל הזמן בטווח ריצה של שניות בודדות ממרחב מוגן. אי אפשר לנהל חיים סדירים בשיטה זו, וחובה לציין את משמעות החיים בצל הירי הרקטי המתמשך לאורך שנים רבות – טראומה, פוסט-טראומה, ממנה נפגעים תושבים רבים, בעיקר ילדים.

זאת בשעה שבמדבריות ניו-מקסיקו, שוכן כבר כעשור, אב טיפוס של מערכת נשק המבוססת על לייזר כימי (נאוטילוס), שהיוזמה לפיתוחו באה ממנהיגות ישראלית רבת אופקים בהרבה מאלו שבאו אחריה (פרס, אז ראש הממשלה – 1996), ואשר הוכיח יכולתו בעשרות ניסויי יירוט (100% הצלחה). חברת נורתרופ-גרומן, שפיתחה את הלייזר (ושלאיש מאתנו אין קשר עסקי אתה), הציעה עוד בינואר 2007 לייצר ולהציב בארץ מערכות מתקדמות של לייזר כימי (סקייגארד, המבוסס על הנאוטילוס) בלו"ז ובמחיר קבוע. מערכת הביטחון החליטה להתעלם מפתרון זמין, מוכח וזול זה, שאין ולא יהיה דומה לו, לפחות בעשור הקרוב.

אני סבור שמין הראוי היה שאחרי שהתגלתה ברבים התעלמותה הצינית של מערכת הביטחון מהגנת העורף בכלל ויישובי עוטף עזה בפרט, ירתמו ראשי היישובים בעוטף עזה למאבק שאני וחבריי מנהלים כבר שנים רבות בסוגיה זו. אין כבר עוררין על טיב האיום ועוצמתו, אין גם עוררין שלמרות ההשקעות הרבות, אין שום הגנה סבירה מפני האיום, והפתרון שוכב לו "יתום", מבלי שאיש במערכת הביטחון מוכן לשוב ולבדקו. רק לחץ ציבורי מסיבי, בו ייטלו חלק אנשי ציבור רבים ככל האפשר, עשוי לשנות הפרסה בה כולנו נמצאים מופקרים לאיומי הרקטות ההולכות וגוברות.